

Handläggare:
Pär Dahlqvist
08 508 18 118

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2014-04-15

Underlag för budget 2015 med inriktning för 2016 och 2017

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner förslag till underlag för budget 2015 med inriktning för 2016 och 2017.
2. Omedelbar justering.

Steinunn Á Håkansson
stadsdelsdirektör

Innehållsförteckning

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	4
1.1 Stockholm är en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök.....	4
1.2 Kvalitet och valfrihet utvecklas och förbättras	4
1.3 Stadens verksamheter är kostnadseffektiva	4
2 Nämndens verksamhetsområde	4
2.1 Förskoleverksamhet	4
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid	5
2.3 Äldreomsorg.....	7
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	8
2.5 Individ och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri.....	9
2.6 Stadsmiljöverksamhet	11
2.7 Ekonomiskt bistånd.....	12
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder	13
2.9 Övrigt	13
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	15
3.1 Drift.....	15
3.2 Investeringar.....	16
3.3 Betydande projekt som inte är investeringar.....	17
4 Övriga redovisningar	17
5 Lokalförsörjningsplan.....	17
5.1 Inledning	17
5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av faktorer som förändrar behovet av lokaler	17
5.3 Kapacitet	18
5.4 Förändringar i lokalbeståndet.....	19
5.5 Kostnadsutveckling.....	24
5.6 Effektiviseringsmöjligheter.....	24
5.7 Övrigt	25

Bilagor

1. *Tabeller SLK*
2. *Boendeplanering östra söderort 2015-2017*

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

1.1 Stockholm är en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

Strategiska satsningar

- Lokal företagslots för ökad samverkan med det lokala näringslivet
- Idrotts- och hälsoprofil
- Verksamheterna har biologisk hantering av matavfall
- Trygg utomhusmiljö

1.2 Kvalitet och valfrihet utvecklas och förbättras

Funktionsnedsättning

- Stöd till ett tryggt och aktivt socialt liv
- Inflytande och delaktighet
- Kompetensutveckling

Äldreomsorg

- Modernisering av stadsdelsområdets vård- och omsorgsboenden och servicehuset
- Tillgodose framtida behov av vård- och omsorgsboende för stadsdelsområdets invånare
- Ökad specialisering av hemtjänsten genom utveckling av det teambaserade arbetssättet
- Utveckling av det förebyggande arbetet och stödet till anhöriga

1.3 Stadens verksamheter är kostnadseffektiva

- Kompetens- och personalplanering
- Kontinuerlig uppföljning och rättvisande prognoser
- Åtgärder vid prognostiserade budgetavvikelser

2 Nämndens verksamhetsområde

2.1 Förskoleverksamhet

2.1 Förskoleverksamhet

Nuläge - Analys

Förskolorna kommer ha fortsatta svårigheter att rekrytera förskollärare på grund av stor konkurrens om målgruppen och för att antalet förskollärare som utbildas är färre än behovet.

Fortsatta insatser behövs för att lägga grunden till det positiva sambandet mellan kost, rörelse och hälsa. Flera förskolegårdar ses över för att i större utsträckning stimulera barnen att röra sig och stödja pedagogernas arbete med att utveckla barnens språk och förståelse för matema-

tik, natur och teknik.

Stödenhetens arbete fokuserar på att öka kunskapen hos personalen. Forskning visar att en bra förskoleverksamhet kan för barn i riskgrupper ha en positiv effekt på inläringen till och med årskurs 6.

Förvaltningen prioriterar IT-satsningar och har bland annat gjort stora investeringar i fiber-uppkoppling till förskolorna. Förskoleverksamheten har bildat en övergripande IKT-grupp som arbetar för att utveckla det pedagogiska arbetet med informations- och kommunikationsteknik. Första steget har varit att ta fram en intern IKT-strategi. Förskoleverksamhetens pedagogiska personal utbildas i informations- och medieteknik. Syftet är att effektivisera och förbättra arbetet med bland annat pedagogisk dokumentation.

Prioriteringar

Ett prioriterat område är att klara behovet av rekrytering av förskollärare och utbildade barnskötare både till befintliga och nystartade verksamheter.

Ett av förskolans huvuduppdrag är att förbereda barnen för grundskolan. Förvaltningens har ambition att höja andelen högskoleutbildad personal. För att förstärka de pedagogiska förutsättningarna

- köper förvaltningen utbildning till barnskötare för anställda medarbetare som saknar grundutbildning
- välmeriterade barnskötare erbjuds att gå den erfarenhetsbaserade förskollärarytbildningen vid Södertörns högskola
- den interna organisationen för studenter som gör sin verksamhetsförlagda utbildning på enheterna ses över för att bli en del av marknadsföringen av förskoleverksamheten.
- tillsvidareanställa förskollärare erbjuds handledarutbildning, vilket är ett krav för att få ta emot studenter
- samtliga förskolechefer erbjuds att gå den statliga rektorsutbildningen
- sju övergripande nätverk har skapats för erfarenhetsutbyte och gemensamt utvecklingsarbete av förskoleverksamheten.

Inom ramen för förvaltningens satsning på hälsa och idrott erbjuds barnen miljöer inom- och utomhus som lockar till lek, rörelse och idrott. Gårdar och närliggande utemiljö ses över så att de stimulerar till lek, rörelse, kommunikation, matematik-, natur- och teknikupplevelser. Barnen ska med stigande ålder genom förskolans insatser få förståelse över kostens betydelse för sin egen hälsa och välbefinnande.

IKT är en integrerad del av förskoleverksamheten. Nästa steg är Mediotekets fördjupningskurs i IPAD-användning i det pedagogiska arbetet. En första studiecirkel om femton personer går till hösten, men kommer att följas av fler grupper de närmaste åren.

Förvaltningen planerar att ta fram en intern modell för förskolornas systematiska kvalitetsarbete.

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Nuläge - Analys

Fritidsverksamhetens stora utmaning är att kontinuerligt anpassa sina verksamheter efter sina målgrupper intressen och behov. Idag går inte alla barn och ungdomar på den närmaste skolan och unga ägnar mycket tid till kommunikation via internet. Båda fenomenen bidrar till att färre väljer att mötas i parkleken eller på fritidsgården.

Öppna förskolan har ett stort besöksstryck. Parklekarna är välbesökta, men ser svårigheter med att locka besökare vintertid.

Det förebyggande folkhälsoarbetet är en naturlig del inom fritidsverksamheten. Satsning sker på att utveckla samarbetet med lokala idrottsföreningar och studieförbund kring idrott, musik och kulturverksamhet på fritidsgårdarna. Personalens arbete med att tidigt möta föräldrar och barn i öppna förskolan, parkleken och senare ungdomar på fritidsgården ger en unik möjlighet att se behov och informera om möjligheter att få stöd. Metoden, Vägledande samspel, används inom fritidsverksamheten för att ytterligare rusta medarbetarna i strategier för bemötande.

Förvaltningen har en kulturssamordnare som svarar för att förskolebarnen erbjuds ett brett kulturprogram med teaterbesök och konstskapande projekt och att parklekar och fritidsgårdar har ett stort kulturaktivitetsutbud som riktas till stadsdelsområdets barn, ungdomar och föräldrar.

Förvaltningen satsar på att utveckla grupphandledare i ABC- och KOMET-cirklar riktade till föräldrar på temat stärka banden barn och föräldrar och förebygga konflikter.

Prioriteringar

För att skapa kontinuitet och trygghet för barn och ungdomar som går på fritidsverksamheterna behöver fortsatta satsningar göras på kompetensutveckling. Vid rekryteringar kommer adekvat utbildning vara ett krav. En annan ambition är att sänka personalgruppens medelålder.

Fritidsgårdarnas åldersfördelning och utbud av aktiviteter ses kontinuerligt över i dialog med olika ungdomsgrupper för att anpassa verksamheten efter dagens ungdomars behov och tillmötesgå olika målgruppers intressen. Dialog kommer ske med det nystartade ungdomsrådet som även omfattar ungdomar som inte besöker fritidens verksamheter.

Parklekarnas förutsättningar att få fler besökare vintertid ses över. Det krävs förbättringar och anpassningar av utemiljön och investeringar i exempelvis isbanor så att det går att ordna fysiska aktiviteter som lockar unga till parkleken under vintern.

Förvaltningen utökar Morris fritidsgårds lyckade satsning på öppen verksamhet på kvällstid för funktionshindrade ungdomar med en korttidstillsynsverksamhet på dagtid. Den verksamheten kommer om beroende på efterfråga att utökas ytterligare.

Fritidsverksamheten utvecklar sin samverkan med lokala idrottsföreningar i arbetet med att ”fånga in” och engagera ungdomar i aktiviteter på temat rörelse och ”spontanidrott”.

Fortsatt prioritering på kultur. Barn och unga i förvaltningens förskole och fritidsverksamheter ges möjligheter både att själva utöva olika former av kultur och uttrycka sitt eget skapande och regelbundet få kulturupplevelser via professionella kulturutövare. Förvaltningen anordnar ambitiösa kulturprogram med scenkonst och musik riktat till medborgare som går på öppna förskola eller besöker parklekar.

Preventionsarbetet har fokus på arbetet att vända trenden med en ökad droganvändning hos ungdomar. Olika modeller av informationskampanjer och förebyggande utbildningar riktas till ungdomar och föräldrar i samverkan med skolor, närpolis och socialtjänst. Förvaltningen utbildar grupphandledare till sitt förebyggande arbete via studiecirklar i ABC och KOMET-metodik riktat till föräldrar. Syftet är att ge föräldrar stöd i sin föräldraroll.

För att bidra till en mer resurseffektiv förskole- och fritidsverksamhet och för att kunna erbjuda ett bredare spektra av olika verksamhetsinriktningar samverkar förvaltningen med stadsdelsförvaltningar i närområdet.

2.3 Äldreomsorg

Nuläge – analys

Antalet invånare med behov av äldreomsorg förväntas minska något de närmaste åren. Först efter år 2030 förväntas behovet vara lika stort som i dag, för att sedan öka. Anledningen är att befolkningen i de äldsta åldersgrupperna förväntas minska.

Behovet av vård- och omsorgsboende i stadsdelsområdet överstiger i dag den framskrivning som ligger till grund för planeringen. I nuläget (mars 2014) har nämnden 43 fler placeringar i vård- och omsorgsboende än förväntat genomsnitt för året. Också behovet av hemtjänst överstiger den framskrivning Sweco EuroFutures AB genomfört på uppdrag av äldrenämnden.

Äldre bor kvar hemma längre än tidigare, en utveckling som förväntas fortsätta i takt med att hemtjänsten och tekniska hjälpmedel utvecklas. Äldreomsorgen måste anpassa sig till nya förutsättningar. Det ställer höga krav på omsorg i hemmet, bland annat för personer med demenssjukdom, psykiatriska sjukdomar och missbruksproblem.

Samtidigt är personer som flyttar in i särskilt boende både äldre och sjukare än för några år sedan. Som en följd av det minskar den genomsnittliga boendetiden i vård- och omsorgsboende.

Omvårdnadsyrket förändras över tid och kraven på medarbetarna ökar. Kontaktmannaskapet innebär att medarbetarna måste behärska digital teknik, kunna dokumentera och upprätta genomförandeplaner i samverkan med brukaren.

Prioriteringar

Vård- och omsorgsboende och servicehuset

En stor del av nämndens äldreboenden drivs i fastigheter som inte uppfyller Arbetsmiljöverkets krav. Omfattande ombyggnationer är nödvändiga. Senast i januari 2019 måste förbättringar ha genomförts på Edö gruppboende. Förvaltningen ska 2014 beställa en förstudie från Micasa Fastigheter i Stockholm AB för en ombyggnad av hela Edö äldreboende inklusive servicehuset.

Hemtjänst

Ett mål för Farsta stadsdelsnämnd är att äldre som så önskar ska få möjlighet att bo kvar hemma så länge de vill. För att möjliggöra det har den kommunala hemtjänsten utvecklat ett teambaserat och specialiserat arbetssätt som ska vidareutvecklas. Samtidigt ska ny teknik tas tillvara för att erbjuda de äldre mer självständighet och en mer kvalitativ omsorg inom givna ekonomiska ramar. Inte minst den snabba utvecklingen av digital teknik bidrar till detta.

Specialisering för att möta behov hos kunder med demenssjukdom eller kognitiv svikt pågår med stöd av särskilda medel från äldrenämnden. Under planeringsperioden ska arbetssättet utvidgas till kunder med psykiatriska problem. Andra områden som kan bli aktuella är omvårdnad för personer i livets slutskede och för personer med missbruksproblem.

Samverkan med landstinget

En väl fungerande vårdkedja är en förutsättning för att äldre ska kunna bo kvar hemma så länge de så önskar. Förvaltningen kommer att prioritera samarbetet med minnesmottagningen, husläkarmottagningar i stadsdelsområdet och primärvårdsrehabiliteringen. Det anhörigstöd som erbjuds från förvaltningen har ett väl fungerande samarbete med landstinget som kommer att utvecklas vidare.

Förebyggande arbete

Aktivitetshuset Tuben är nav i nämndens förebyggande arbete. Nya aktiviteter utvecklas ständigt utifrån de äldres förutsättningar, behov och önskemål. Stöd till anhöriga är ett viktigt område. Anhörigstödet i Farsta är väl utbyggt och kommer att utvecklas under planeringsperioden. Här kommer det uppsökande arbetet till alla nyblivna 75-åringar att spela en viktig roll för att nå ut till fler äldre som vårdar en nära anhörig i hemmet.

Nya grupper inom äldreomsorgen

Grupper av äldre som tidigare varit ovanliga inom äldreomsorgen tenderar att öka. Det gäller till exempel äldre med psykiatriska sjukdomar, sociala problem och missbruk. I samarbete med övrig socialtjänst ska förvaltningen anpassa insatser för att tillgodose också dessa grupper behov.

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Nuläge - Analys

Målgruppen med mer komplexa vård och omsorgsbehov tenderar att öka. Särskilt gruppen med neuropsykiatriska diagnoser i kombination med andra funktionsnedsättningar och svårigheter blir fler vilket ställer ökade krav på bemötande, kompetens och att verkningsfulla arbetsmetoder utvecklas. Därtill ställer det ökade krav på en utökad och effektiv samverkan med landstingets psykiatri och habilitering. Arbetet med att utveckla information och service till brukarna för att de ska kunna nyttja möjligheten att välja utförare pågår kontinuerligt bland förvaltningens biståndshandläggare.

Bristen på bostäder gör att det är svårt att verkställa beslut om bostad med särskild service enligt LSS vilket är oroande och skapar frustration såväl hos brukare som hos handläggare.

Plan och byggprocessen medger tyvärr inte snabb tillkomst av nya bostäder med särskild service enligt LSS.

Under perioden 2015-2017 beräknas behovet av lägenhet i gruppbofastad öka med drygt 20 personer och i servicebofastad ökar behovet med cirka 15 personer.

Prioriteringar

Den enskilde brukarens möjligheter till inflytande och delaktighet i planering och utförande av insatserna som ges behöver utvecklas vidare. Arbetet med att utveckla valfriheten och stödja brukarna i att göra egna och övertänkta val fortsätter. Det ska vara relativt lätt för den

enskilde brukaren att få en överblick av de valalternativ som finns att tillgå. Informationen om de olika alternativen ska vara tydlig och korrekt. Biståndshandläggarna har en mycket viktig roll och det behövs därför ett systematiskt metodutvecklingsarbete i hur man förmedlar information till brukarna.

Många personer med funktionsnedsättning behöver stöd och hjälp för att bryta isolering och få ett mer aktivt fungerande socialt liv. Att ha tillgång till ett brett urval av personer som är intresserade av att åta sig uppdrag som kontaktpersoner är mycket viktigt.

2.5 Individ och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Individ och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Nuläge - Analys

Barn och ungdom

Antalet anmälningar om barn och ungdomar som far illa har under de senaste åren blivit fler. Problematiken är i många fall komplicerad och omfattande vilket medfört ökade behov av institutionsvård. Förvaltningen bedömer att det även de närmaste åren kommer att vara fortsatt stort inflöde av anmälningar och behov av vård och behandling.

Även antalet ensamkommande flyktingbarn har ökat efter att ett nytt asylboende, Linggården, med 15 platser, öppnat i Hökarängen. Tillsammans med det andra boendet, Mandelgården i Sköndal, finns det totalt 29 asylplatser.

Förvaltningen har tillsammans med Skarpnäcks och Enskede-Årsta Vantörs stadsdelsförvaltningar permanentat insatser inom arbetet mot våld i nära relationer genom Relationsvårdscentrum Sydost. Centret har som modell det norska arbetssättet Alternativ Til Vold (ATV). Personalen har utbildats genom 'Utväg Skaraborg', som är en samverkan mellan myndigheter som kommer i kontakt med mäns våld mot kvinnor i nära relationer.

Prioriteringar

Högsta prioritet de närmaste åren är att få till stånd en väsentlig minskning av antalet placeringar av barn i HVB och familjehem/jourhem. Det förbyggande arbetet och öppenvårdsinsatser är centrala inslag i det arbetet.

Det förebyggande arbetet ska vidareutvecklas för att bli effektivare. Samarbetet med andra myndigheter som barn- och ungdomspsykiatri (BUP), skola, polis och landstingets verksamheter som riktar sig till barn och unga samt med frivilligorganisationer måste också utvecklas. Fortsatt utbyggnad av familjestödet och dess öppenvårdsinsatser för barn, ungdomar och familjer kommer att genomföras och fortsatt kompetens och metodutveckling sker.

Eftersom asylprocessen blivit kortare räknar man med tre ensamkommande barn per plats och år vid de båda asylboendena. Detta ställer krav på ökade handläggningsresurser som ökad kompetens bland förvaltningens handläggare.

De regionaliserade insatserna inom våld i nära relationer som förvaltningen bedriver i samverkan med angränsande stadsdelsförvaltningar är helt beroende av statligt utvecklingsstöd. Om Socialstyrelsens utvecklingsmedel för 2015 upphör kommer förvaltningarna att behöva dra ner på insatserna, kanske speciellt gällande inom stödet till våldsutövare.

Förvaltningens mening är också att staden borde liksom Utväg Skaraborg arbeta för en ATV-verksamhet där även landstinget ingår som part. Hälso- och sjukvården behöver vara med för att det ska gå att nå en hållbar planering utifrån ett preventivt och långsiktigt hälsofrämjande arbete. Forskning visar till exempel att barn som upplevt våld i nära relationer får hälsomässiga konsekvenser av det som vuxna. Våld i nära relationer innebär stora ekonomiska konsekvenser för samhället. Att minska våldet i nära relationer är inte bara en viktig samhällsfråga utan också en barnrättsfråga, en kvinnofråga och en HBT-fråga.”

Nuläge - Analys

Vuxna missbrukare

Närmare 300 missbrukare är aktuella för utredning och insatser inom missbruksvården för vuxna. Personer med komplexa vårdbehov och hemlöshet är en stor och resurskrävande grupp som förvaltningen bedömer kommer att öka.

Prioriteringar

Stadsdelsnämndens resurser ska fortsätta inriktas på förebyggande insatser och att ge vård och behandling inom öppenvården. Samarbetet med beroendevård och landstingets psykiatri behöver utvecklas och effektiviseras för att kunna ge personer med komplexa vårdbehov adekvata insatser.

Ett nära samarbete med bostadsbolagen, kyrkan och frivilliga organisationer med flera behöver fortsätta att utvecklas för att motverka otrygghet och otrivsel i bostadsområdena och skapa olika boendeformer med stöd för de personer som har svårt att klara ett eget boende. Antalet tillgängliga försökslägenheter måste bli fler för att rehabiliteringen av missbrukare ska kunna bli framgångsrik.

Farsta, Skarpnäck och Ensede Årsta Vantörs stadsdelsförvaltningar samverkar för att skapa en gemensam öppenvård för missbrukare. Samverkan utvecklas och utökas de närmaste åren för att skapa ett evidensbaserat utbud av stöd och behandlingsinsatser som så långt möjligt tillgodoser behoven hos de olika målgrupperna av missbrukare som finns i stadsdelarna.

Nuläge - Analys

Socialpsykiatri

Socialpsykiatri erbjuder boendestöd och arbetsträning/sysselsättning. Förvaltningen ser ett ökat behov av båda insatserna. Såväl boendestödet som arbetsträningen måste fortsätta att utvecklas för att tillgodose de alltmer komplexa behoven hos brukarna. Kraven ökar vad gäller form och innehåll i insatserna för att de ska bidra till en målinriktad rehabilitering för brukaren. Gruppen äldre med psykiatriska sjukdomar tenderar att öka och detta ställer krav på specialkompetens och effektiva arbetsformer inom socialpsykiatriens boendestöd. En grupp som också ökar är personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, vilket ställer krav på kompetens och ett varierat utbud av insatser för att tillgodose gruppens behov.

Prioriteringar

Boendestödets insatser och arbetsformer är under ständig förändring. Gruppen äldre behöver ett boendestöd som samverkar nära med psykiatrisk vård och hemtjänst. Former för denna samverkan behöver utvecklas ytterligare.

Utbudet av sysselsättning för personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och lindrig

utvecklingsstörning behöver utökas med ett bredare utbud. Alternativen behöver anpassas efter individen och inte tvärtom och det måste upparbetas kontakter med företagare i närmiljön, organisationer och sociala kooperativ för att åstadkomma ett mer varierat utbud och fler vägar till en anställning.

Samverkan med landstingspsykiatri är en förutsättning för att kunna erbjuda insatser med kvalitet för personer med psykisk funktionsnedsättning. Denna samverkan behöver vidareutvecklas, vilket inte nog kan poängteras.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

Nuläge-Analys

Utvecklingen av centrala Farsta som ett av Stockholms mer expansiva områden fortsätter i projekten Tyngdpunkt Farsta och Söderortsvisionen. Farsta stadsdelsområde står inför många utmaningar. I takt med att fler bostäder byggs behöver det skapas ett omfattande antal arbetsplatser i söderort och Farsta stadsdelsområde. Utvecklingen av Farsta företagsområde är en viktig del i detta arbete. Stadsdelsområdets attraktivitet för företagsetableringar och samverkan med utbildningsanordnare är prioriterade områden. För att öka områdets attraktivitet ska förvaltningen också erbjuda invånarna bra förskolor och idrottsaktiviteter av högsta kvalitet. Stadsdelsområdet ska upplevas som rent, inbjudande och tryggt.

Prioriteringar

Näringsliv

Förvaltningen arbetar för att bidra till ett ökat antal företagsetableringar inom stadsdelsområdet. Planen för Farsta företagsområde är att det ska utvecklas till ett miljöhållbart företagsområde med ett livsmedelscentrum i fokus. Samverkan och service till det lokala näringslivet förbättras genom förvaltningens lokala företagslots. För ett bättre näringslivsklimat ska samverkan mellan stadens förvaltningar och bolag öka.

Ett strategiskt utvecklingsområde är möjligheten att ny näringsverksamhet etableras i stadsdelsområdet när containertrafiken i Frihamnen avvecklas. Förvaltningen ingår tillsammans med Stockholm Business Region (SBR) i en regional planeringsgrupp som arbetar med ett underlag för framtida näringsverksamhet längs väg 73 tillsammans med kranskommunerna Nynäshamn, Haninge och Huddinge.

Tyngdpunkt Farsta och Söderortsvisionen

Arbetet med att utveckla centrala Farsta till en tyngdpunkt i enlighet med översiktsplanens intentioner fortsätter tillsammans med olika fackförvaltningar och det lokala näringslivet. Programarbete pågår och samråd sker under hösten 2014. Nya detaljplaner ska koppla samman olika delar och bidra till ett tätare och mer stadsmässigt område. En tyngdpunkt är inte bara en satsning på ett stort antal bostäder. I utvecklingspotentialen ingår också service, näringsliv, handel, kultur, idrott med mera. Kommande byggnation av bostäder ställer också krav på en stor utbyggnad av förskolor.

Idrotts- och hälsoprofileringen fortsätter inom verksamheterna med start i förskolan och vidare inom förvaltningens fritidsverksamheter för barn och ungdomar. Årligen återkommande aktiviteter för förskolebarn är Farstaspelen och för barn mellan 8–12 år arrangeras Sportscamp på Farsta idrottsplats.

Farsta stadsdelsområde ska vara Stockholms nav för idrott och hälsa. För att nå de högt uppställda målen krävs stöd från idrottsförvaltningen och utbildningsförvaltningen. Exempel på samarbete mellan förvaltningarna är det pågående arbetet med att utreda möjligheterna till att utveckla Hästhagens bollplan till ett annorlunda aktivitets- och idrottsområde.

För att erbjuda en god boendemiljö och stadsdelens attraktivitet behöver arbetet med att öka stadsdelens trygghet intensifieras. Förvaltningen utvecklar nya metoder för trygghetsmöten i syfte att öka dialogen med medborgarna i stadsdelsområdet och förvaltningens interna säkerhetsarbete kommer att förstärkas.

Synpunktsportalen

Stadens nya e-tjänst Synpunktsportalen för synpunkter och idéer om utemiljön är nu i funktion. Det är ännu svårt att se hur mycket arbete portalen genererar då möjligheten att använda Synpunktsportalens app ”Tyck till” nyligen har introducerats.

Biologisk hantering av matavfall

Utsortering av matavfall för biologisk hantering ska prioriteras i våra verksamheter. Samtliga förskolor där vi har egen rådighet över avfallshanteringen, cirka 75 procent, har kommit igång med sortering av matavfall. En inventering kommer även göras på stadsdelsområdets äldreboenden för att se om det är möjligt med biologisk hantering av matavfall. Särskiljning av matavfall från övrigt hushållsavfall gör att inköpen av livsmedel blir effektivare vilket bidrar till en mer hållbar livsmiljö.

Parkskötsel

Inventeringar visar att reinvesteringsbehovet på stadsdelens parkanläggningar är mycket stort. Inventering har gjorts av trappor, parkvägar, parkbänkar, staket, skräpkorgar med mera. Under 2012 och 2013 har samtliga stadsdelsförvaltningar under ledning av stadsträdgårdsmästaren genomfört en inventering av reinvesteringsbehovet i alla stadsdelsområden. Reinvesteringsbehovet är omfattande i hela staden. Stadsdelsförvaltningarnas och trafikkontorets bedömning är att en satsning på reinvesteringar är ekonomiskt effektiv då livslängden på anläggningarna ökar och vi får långsiktigt hållbara parker.

2.7 Ekonomiskt bistånd

Nuläge - Analys

Antalet bidragshushåll som söker försörjningsstöd på grund av arbetslöshet är oförändrat trots en gynnsam arbetsmarknad i Stockholm. Cirka 30 % av de som ansöker om försörjningsstöd har haft det i mer än tre år utan längre uppehåll. Denna grupp består av sjukskrivna utan ersättning från försäkringskassan och personer med av olika former av socialmedicinska arbets hinder.

Prioriteringar

Det är många sökande som behöver mer av rehabilitering och stöd. De kommande åren måste mycket av arbetet fokuseras på den målgruppen för att bryta bidragsberoende och inaktivitet. Lösningen är att kombinera olika insatser som sker parallellt och som följer en tydlig plan och struktur. Det är också mycket viktigt att planerna fullföljs, utvärderingar har visat att många

planer och insatser avbryts i förtid. Utredningsarbetet måste också intensifieras för att finna dolda arbetshinder och svårigheter hos de personer som är arbetslösa.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Nuläge - Analys

Andelen arbetslösa i Farsta stadsdelsområde är högre än genomsnittet i staden. Antalet har dock inte ökat det senaste året. Bland de arbetslösa bidragshushållen finns långtidsarbetslösa med behov av särskilt stöd. Som tidigare behövs att insatserna, bland annat arbetsträning, anpassas till varje sökandes förutsättningar och behov.

Prioriteringar

Samarbetet med arbetsförmedling och Jobbtorget är mycket viktigt och dess former behöver utvecklas. De sökandes resurser måste komma i förgrunden i arbetet och aktiviteterna för att komma in på arbetsmarknaden måste vara individuellt anpassade.

2.9 Övrigt

Konkurrensutsättning

Nuläge-analys

I nämndens plan för upphandling anges vilka verksamheter som ska konkurrensutsättas. Aktivitetsplanen har följts och förvaltningen har genomfört upphandlingar i enlighet med fastställd tidsplan. Detta med undantag för upphandling av matlådor inom äldreomsorgen och omsorgen om funktionsnedsättning, där förvaltningen har undersökt möjligheten till en överenskommelse med Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltningen gällande den aktuella tjänsten – en så kallad in house-affär (internt/egen regi).

Andelen upphandlad verksamhet i konkurrens var i bokslut 2013 37,18 procent att jämföras med kommunfullmäktiges mål som var 36,0 procent. Förvaltningen räknar med att andelen upphandlad verksamhet i konkurrens i stort kommer vara oförändrad under planperioden.

Intresset för personalövertagande av verksamhet har varit svagt, bortsett från en avsiktsförklaring som inkom till nämnden våren 2011 avseende hemtjänstenhet. Avsiktsförklaring återtogs som en konsekvens av att det stora flertalet medarbetare inte ställde sig positiva till att följa med till det nystartade företaget.

Bedömningen är att förvaltningens arbete sammantaget bidrar till att kommunfullmäktiges mål uppnås.

Prioriteringar

Stadsdelsförvaltningen följer aktivitetsplanen. Detta med reservation för eventuell överenskommelse med Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning.

Nämnden har under planperioden i sitt arbete att ta ställning till att förlänga eventuella avtal alternativt besluta om att återta verksamhet i egen regi.

Medarbetarna

Nuläge-analys

Den totala sjukfrånvaron har tidigare haft en positiv utveckling. från år 2012 visar dock statistiken att den nedåtgående trenden stannat av och att sjukfrånvaron ökar på nytt. Sjukfrånvaron följs och analyseras på organisations-, grupp och individnivå för att kartlägga vilka åtgärder som bör vidtas.

Prioriteringar

Verksamhetens mål ska vara väl kända hos medarbetarna. De ska ha en aktiv roll i verksamhetens utformning och i genomförandet av beslutade mål och uppdrag. Ett gott arbetsklimat förväntas ha en positiv inverkan på kvaliteten i utfört arbete, medarbetarnas arbetstillfredsställelse och därmed deras hälsa. Det kommande arbetet syftar framför allt till att stärka det hälsofrämjande perspektivet och det systematiska arbetsmiljöarbetet och försöka ta fasta på friskfaktorer på arbetsplatsen.

Marknadsföringen av Farsta stadsdelsförvaltning som en attraktiv arbetsgivare utvecklas. Målet är att förvaltningens arbetsplatser kännetecknas av ett utvecklat medarbetarskap där kompetens och kunskaper används på bästa sätt.

Nya arbetssätt och arbetsmetoder utvecklas för att stärka enheternas hälsofrämjande arbete och minska sjukfrånvaron. I samarbete med företagshälsovården påbörjas att utveckla och förfina arbetet med korttidsfrånvaron. Enheter med med låg sjukfrånvaro kommer att uppmärksammas så att erfarenheter från dem kan överföras till övriga enheter.

Arbetet med stadens gemensamma förhållningssätt aktivt, trovärdigt och tillgängligt utvecklas. Bemötandefrågor har en central roll i det arbetet.

Ledarskap

Nuläge-analys

En generationsväxling är på gång när det gäller chefer i förvaltningen. Medianåldern för enhetschefer är 56 år och för biträdande enhetschefer 53 år.

Prioriteringar

En strategi för att möta det framtida behovet av chefer är att medarbetare i förvaltningen som är lämpliga att bli ledare uppmärksammas. Påfyllnad av kompetens inom områden som kommunikation och coachande ledarskap är ständigt aktuellt liksom rekrytering och lönesättning.

Kompetens- och personalplanering

Nuläge - Analys

Faktorer som ska tas hänsyn till i planeringen är pensionsavgångar, personalomsättning och andra förändringar. Personalerligheten är i några av de stora yrkeskategorierna som förskollärare och socialsekreterare är drygt 22 procent för socialsekreterarna och nästan 10 procent för förskollärare på tillsvidareanställda med rekrytering/avslut utanför den egna förvaltningen. Förskollärare tillhör en svårrekryterad yrkesgrupp och andelen förskollärare har minskat i förvaltningen.

Prioriteringar

Ansträngningarna att öka antalet och andelen förskollärare måste intensifieras genom nyrekrytering och minskad personalomsättning. När det gäller socialsekreterare behöver förvaltningen minska personalomsättningen och öka andelen anställda med längre erfarenhet.

Inom vissa områden, till exempel administration, kan det bli nödvändigt med dubbla kompetenser för att kunna genomföra förväntade uppdrag. Projektorganisation är sätt att använda kompetens på ett effektivt sätt.

Under kommande år kan det bli nödvändigt med en viss omställning av medarbetare inom äldreomsorgen beroende på anpassning av förvaltningens vård- och omsorgsboenden. Det kan innebära att viss övertalighet bland undersköterskor och vårdbiträden uppstår.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Budgetramarna för 2015 och 2016 är antagna av kommunfullmäktige i samband med beslutet om budget 2014. Budgetplanen för 2017 är densamma som för 2016. Planerna grundar sig i sin tur på de prestationer som var aktuella våren 2013. Budgetramen för Farsta stadsdelsnämnd ökar något under planeringsperioden, prestationsförändringar undantagna, vilket grundar sig på antaganden om ökade volymer.

Kostnader och intäkter under planeringsperioden				
Anslag (mnkr)	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016	Plan 2017
Driftverksamhet				
Kostnader	1425,8	1426,3	1426,3	1426,3
Intäkter	-44,0	-44,0	-44,0	-44,0
Summa stadsdelsnämnd netto	1381,8	1382,3	1382,3	1382,3
Investeringsplan	7,0	3,3	3,3	3,3

Ekonomiska bedömningar

Förvaltningens nettoomslutning för driftverksamheten uppgår till 1 381,8 mnkr för 2014 vilket är en ökning med 28,4 mnkr jämfört med bokslut 2013. Enligt kommunfullmäktiges plan kommer nämndens budget att öka med 0,5 mnkr under perioden 2015 till 2017.

Kundvals- och pengsystem finns inom ett flertal verksamhetsområden och innebär att prisökningar görs enligt avtalade indexuppräknings. Med kommande förväntade löneökningar och med en uppräknings av hyror, varor och andra tjänster beräknas en kostnadsökning på cirka 40 mnkr årligen under planperioden. Denna kostnadsökning innebär att förvaltningen löpande ser över och anpassar sin organisation för att uppnå nödvändiga kostnadseffektiviseringar. En svårighet i detta sammanhang är att utbyggnaden av förskoleverksamheten innebär ökade lokalkostnader för nyproducerade förskolelokaler.

3.1 Drift

Antalet barn i förskoleålder ökar i stadsdelsområdet och därmed också behovet av förskoleplatser. Utbyggnaden av förskoleverksamheten är en stor utmaning för förvaltningen under planperioden. Under 2014 fortsätter avläsningen av antalet inskrivna förskolebarn, vilka ligger till grund för nämndens budgettilldelning, att genomföras även under sommarmånaderna.

I och med att barn som övergår till förskoleklass vanligtvis säger upp sin förskoleplats under sommaren upplever förvaltningen en kännbar minskning av förskolebudgeten. Det med anledning av den strikta månadsavläsningen av antalet inskrivna förskolebarn.

Enligt befolkningsprognoserna minskar antalet äldre över 80 år samtidigt som befolkningen mellan 65-79 år, som inte förväntas ha lika stort omvårdnadsbehov, ser ut att öka. Enligt tillgänglig statistik har däremot befolkningen över 80 år ökat i förhållande till de prognoser som ligger till grund för budgettilldelningen. Budgetläget inom äldreomsorg är därför fortsatt mycket ansträngt och ett minskat behov av insatser är avgörande för en budget i balans. För närvarande prognostiseras ett kraftigt underskott inom verksamhetsområdet beroende på ett ökat behov av att placera i heldygnsvård. Om nämndens budgettilldelning för äldreomsorg även fortsättningsvis understiger det faktiska behovet av äldreomsorgsinsatser kommer det att krävas omfördelningar mellan förvaltningens verksamhetsområden för att uppnå en budget i balans. Om sådana omfördelningar blir aktuella är det i första hand icke lagstadgade verksamheter som drabbas.

Inom området funktionsnedsättning fortsätter biståndsbedömningen att utvecklas. Samtliga ärenden följs upp på detaljnivå för såväl beslut som kostnader.

Inom individ- och familjeomsorgen fortsätter satsningen på öppenvård och stödboenden under planperioden. Förvaltningen får sedan 2013 inga centrala medel för verksamheter riktade mot hemlösa. Dessa verksamheter bedrevs tidigare i projektform men ingår nu i förvaltningens ordinarie verksamhet, vilket innebär en kraftigt minskad budget. Individ- och familjeomsorg för barn och unga har under flera år överskridit sin budgettilldelning enligt stadens fördelningsnycklar och förvaltningen bedömer att verksamheten kommer att ha mycket svårt att uppnå en ekonomi i balans under planperioden.

Andelen verksamheter som drivs i förvaltningens egen regi minskar och ersättningen till utförarna bestäms i allt större utsträckning av kommunfullmäktige. En viktig del av beställarens uppgifter är att säkerställa att rätt ersättning utgår för verkställda uppdrag och att följa upp att beställda insatser utförs enligt ingångna avtal. Det krävs även fortsättningsvis effektiviseringar av administration och lokalutnyttjande, till exempel att tillvarata medarbetare med mer än en kompetens. Under planperioden integreras den kontinuerliga uppföljningen av ekonomi och kvalitet ytterligare. Med de minskade budgetramarna blir det ännu viktigare med rättvisande prognoser och att vidta nödvändiga åtgärder vid prognostiserade budgetavvikelser.

Förvaltningen ser över möjligheten till samordningsvinster och effektiviseringar inom administrationen när social- och äldreförvaltningen flyttar in i samma fastighet som stadsdelsförvaltningen, på Storforsplan, i Farsta centrum. Till en början planeras vissa funktioner i förvaltningarna att samlokaliseras.

3.2 Investeringar

De parkinvesteringar som föreslås under tiden 2015-2017 är upprustning av lekplatsen Eklunds hage i Sköndal, Upprustning av parkleken Nybygget i Hökarängen och uppdatering av parkplanen för Farsta stadsdelsområde.

1. Upprustning av Eklunds Hage i Sköndal. Lekplats mellan Tårtvägen och Krokanvägen i Sköndal. Som i andra nedlagda parklekar finns nu stora tomma ytor. Genom att koncentrera utrustningen på en mindre yta kan man skapa en bättre fungerande lekplats

samt frigöra ytor för exempelvis bollspel. Målet är att skapa en kvarterslekplats för alla åldrar som på ett bättre sätt är integrerad med den övriga parken. Upprustningen påbörjas 2014 och avslutas 2015.

2. Upprustning av parkleken Nybygget. Nybygget är en bemannad parklek vid Ramvägen i Gubbängen. Parkleken är utspridd över ett stort område och upplevs som ödslig och tom. Målet är att samla ihop lekplatsen och skapa en bättre rumskänsla. Komplettering av utrustning för att få ett bra utbud för fler åldersgrupper samt skapa ytor för spontanidrott. Program och projektering utförs 2015 och genomförande utförs 2016-2017.
3. Den lokala parkplanen för Farstas stadsdelsområde är nu så inaktuell så att den inte längre fungerar som det underlag av planering som den sak vara. Detta beror på att många åtgärder är utförda och att det byggs på områden där vi föreslagit åtgärder. Med anledning av detta är behovet av en uppdaterad parkplan stort. Arbetet med att upprätta en ny parkplan utförs 2016.

3.3 Betydande projekt som inte är investeringar

Ej aktuellt.

4 Övriga redovisningar

Ej aktuellt.

5 Lokalförsörjningsplan

Lokalförsörjningsplanen ska enligt stadsledningskontorets anvisningar särskilt redovisa behovet av och arbetet med förskoleutbyggnad samt utbyggnad av boenden för personer med funktionsnedsättning och arbetet för att effektivisera de administrativa lokalerna.

5.1 Inledning

Förvaltningens samtliga verksamheter arbetar aktivt för bättre lokalsamordning och avveckling av lokaler som inte behövs. Detta är ett led i förvaltningens effektiviseringsarbete.

5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av faktorer som förändrar behovet av lokaler

Förskolan

Under perioden 2014-2017 kommer cirka 2 130 nya bostäder att byggas i stadsdelsområdet: 340 i Sköndal, 70 i första delprojektet vid Larsboda strand, 469 i centrala Farsta, 280 i Svedmyra, 170 i Hökarängen, 205 i Tallkrogen, 476 i Gubbängen, 72 i Larsboda och 50 i Farsta Strand. Av dessa planeras 385 som studentbostäder, 72 blir äldreboende och 12 lägenheter blir till två gruppboende för personer med funktionsnedsättning.

Samtidigt sker en generationsväxling, framförallt i stadsdelsområdets villa- och radhusbestånd. Farsta kommer att ha drygt 2 000 fler invånare 2017 enligt Sweco:s prognoser, och

enligt samma prognos kommer antalet barn i förskoleåldern mellan 1 och 5 år att öka med 168 barn. Tyvärr har prognoserna hittills alltid beräknat färre barn än verkligheten har uppvisat.

Förvaltningen väljer därför att använda kommunfullmäktiges riktlinjer om 25 nya förskoleplatser för varje 100 bostäder som tillkommer. Cirka en fjärdedel av de tillkommande bostäderna är kategoriboende för personer utan barn innebär övriga nya bostäder ett ökat behov av cirka 520 nya förskoleplatser till 2017.

Möjligheten att efterfråga vårdnadsbidrag har inte minskat behovet av förskoleplatser.

Beräknat platsbehov

År	Antal platser (inklusive privata förskolor)	Differens
2014	3003	
2017	3523	520

Äldreomsorg

Av stadsdelsområdets befolkning var 16,7 procent 65 år eller äldre vid utgången av 2012. 2017 och resten av decenniet beräknas andelen personer över 65 år minska till 15,9 procent av befolkningen. Det innebär dock en ökning med 205 personer över 65 år till 2017 och med 844 personer över 65 år till 2022 enligt Sweco:s prognos. Antalet personer över 80 år minskar med 338 personer fram till 2017 och med 506 personer till 2022

Cirka 586 av de äldre boende i Farsta stadsdelsområde har insatsen vård- och omsorgsboende i mars 2014, varav 232 inom stadsdelsområdet och 354 i andra stadsdelsområden eller kommuner. Antal personer i stadsdelsområdet med behov av vård- och omsorgsboende förväntas minska något de närmaste åren enligt Sweco:s framskrivning av äldreomsorgsbehovet perioden 2014 – 2040.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Under perioden 2015-2017 beräknas behovet av lägenhet i gruppboende öka med drygt 20 personer och i serviceboende ökar behovet med cirka 15 personer.

Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Under perioden 2015-2017 ökar behovet av boende enligt SoL för personer med psykisk funktionsnedsättning. Ytterligare 10-15 personer bedöms vara i behov av serviceboende eller gruppboende, cirka 25 personer behöver stödboende och antalet försöks- och träningslägenheter behöver utökas med cirka 25 lägenheter. Behovet ökar bland yngre personer.

5.3 Kapacitet

Förskola

I stadsdelsområdet finns 42 förskolor med 2 328 inskrivna barn i kommunal regi och 21 förskolor med 675 inskrivna barn i enskild regi. 200 förskolebarn är inskrivna hos privata dagbarnvårdare.

Äldreomsorg

Antalet platser på kommunala vård- och omsorgsboenden inom Farsta stadsdelsförvaltning inklusive entreprenader:

	Antal platser 2014
Farsta vob	66
Edö gruppboende	51
Edö ålderdomshem	37
Postiljonen	95
Ängsö	13
Veckobo	11
Summa	273

Dessutom finns 149 lägenheter i Edö servicehus. Se vidare bilagan Boendeplanering för äldre 2015, 2016-2017 med utblick mot 2040 för Östra Söderort.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Det finns 50 lägenheter i stadsdelens gruppboendestäder enligt LSS och 7 lägenheter för stödboende/särskilt anpassad bostad för personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning insprängda i vanlig bostadsbebyggelse.

Individ och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Socialpsykiatrien har en gruppboendestad enligt SoL med 8 lägenheter och 23 lägenheter för stödboende.

Farsta stadsdelsförvaltning hyr för närvarande 60 tränings- och 17 försökslägenheter. Samarbetet med bostadsbolagen är gott.

FarstaSteget är en boendeform för hemlösa som förvaltningen driver i Farsta hotellhem. FarstaSteget som är ett introduktionsboende med åtta lägenheter har höjd tolerans för bristande kontinuitet i nykterhet. AndraSteget är ett stödboende och innehåller 21 lägenheter.

5.4 Förändringar i lokalbeståndet

Förskolan

I Farsta stadsdelsområde finns 140 förskoleavdelningar. 31 av dessa finns för närvarande i paviljonger med tillfälligt bygglov på förskoletomter, på parkmark eller på skolgårdar. Tillfälligt bygglov kan för närvarande endast beviljas i tio år. Förvaltningen har samrått med stadsbyggnadskontoret om vilka paviljonger som skulle kunna beviljas permanent bygglov och/eller var nya permanenta förskolor skulle kunna byggas istället för paviljonger.

Under perioden kommer de tillfälliga byggloven att löpa ut för förskolorna Sunnan med två avdelningar (Centrala Farsta), Gläntan med fyra avdelningar (Gubbängen), Håven med två avdelningar (Sköndal), Ängen med tre avdelningar (Gubbängen) och Ejdern med fyra avdelningar (Fagersjö). Utbildningsförvaltningen har anmält behov av att överta en paviljong med

två avdelningar vid Sköndalsskolan och en paviljong med två avdelningar vid Sandåkraskolan (båda Sköndal). Om möjligt kommer paviljongerna att överlämnas till utbildningsförvaltningen.

Många förskolor som förvaltningen driver är gamla och har omfattande behov av renovering. Flera är byggda med platta på mark och ett växande problem är inträngande fukt från grunden. De flesta av dessa förskolor uppvärms med direktverkande el. Det finns ett stort behov av en övergripande översyn av konsekvenserna ur såväl ekonomisk som verksamhetsmässig aspekt om dessa gamla förskolor ska renoveras eller rivas och ersättas av nya.

Under 2014 öppnas en ny förskola med två avdelningar i en ombyggd kontorslokal.

För att kortsiktigt tillgodose platsbehovet söks befintliga lokaler för ombyggnad och/eller byggs paviljonger för kortare tider.

Under perioden planeras nya permanenta förskolor i samband med nybebyggelse men också för att ersätta paviljonger, andra tillfälliga lokaler och befintliga förskolor som måste avvecklas.

Förskoleområde Tallkrogen/Svedmyra

I Svedmyra planeras 280 nya bostäder och i Tallkrogen 205 nya bostäder varav 135 är studentbostäder. Enligt kommunfullmäktiges riktlinjer för förskoleplatser kommer cirka 100 nya förskoleplatser behövas.

Följande förskolor måste avvecklas:

- Förskolan Solgården (tre avdelningar) ligger inom ett område som exploateras för bostadsbyggande och måste avvecklas.
- Förskolan Snigeln (en avdelning) kommer om möjligt att avvecklas under perioden. Dålig lokal med asbest i tak som inte kan byggas om.

Följande förskolor har beslutats av Farsta stadsdelsnämnd och godkänts av kommunstyrelsens ekonomiutskott:

- Kvarteret Juryn, fyra avdelningar, på Torögatan mittemot Tallkrogens skola. Klar för inflyttning augusti 2015.
- Enskedevägen, söder om kvarteret Fastarne, sex avdelningar. Kommunfullmäktiges beslut om ny detaljplan har överklagats till mark- och miljödomstolen. Produktionstiden beräknas till ett år efter planen har vunnit laga kraft. Beräknat klar januari 2016.
- Tillbyggnad alternativ nybyggnad vid förskolan Regnbågen kommer att undersökas under perioden.
- Bygglov finns för en paviljong med en avdelning vid förskolan Morkullan på Morkullsvägen. Paviljongen uppställs om behovet i området skulle öka.

Förskoleområde Gubbängen

I Gubbängen planeras 476 nya bostäder byggas varav 250 är studentbostäder. Förvaltningens bedömning är att det kommer att behövas ett tillskott med cirka 50 nya platser under planperioden.

Inom planperioden förväntas följande förändringar:

- Förskolan Gläntan, fyra avdelningar paviljong med tillfälligt bygglov. Ansökan om

permanent bygglov och detaljplaneändring kommer att lämnas in under 2014.

- Förskolan Ängen, permanent förskola och paviljong, sammanlagt fyra avdelningar. SISAB har ansökt om utökad tomt med sikte på en större permanent förskola.
- Förskolan Skeppet (fyra avdelningar paviljong) inom Gubbängsskolans område. Problemet med transport av mat och varor till förskolan måste lösas.
- Förskolan Lövlunda (sex avdelningar varav två i paviljong). Möjlighet till ny permanent tillbyggnad undersöks.
- Förskolan Solrosen, fem avdelningar varav en är i paviljong. Förskolan består av två separata hus. Det ena huset byggdes om 2009 på grund av uppträngande markfukt. I samband med detta byggdes ett tillagningskök. Det andra huset står inför renovering och golvbyte 2015. Det finns då möjlighet att inrätta ytterligare en avdelning genom en ny planlösning som tar tillvara de befintliga ytorna bättre. Paviljongen som är hopbyggd med detta hus kommer att finnas kvar så länge bygglovet tillåter och det finns behov av platserna.

Förskoleområde Hökarängen

I Hökarängen planeras 170 nya bostäder byggas. Förvaltningens bedömning är att det kommer att behövas ett tillskott med cirka 50 nya platser under planperioden.

Inom planperioden förväntas följande förändringar:

- Bostadsbebyggelse planeras vid Lingvägen 188 och på hörnet av Pepparvägen och Munstycksvägen.
- En ny permanent förskola med sex avdelningar måste färdigställas innan förskolan Trollgårdens tre avdelningar paviljong rivs för att lämna plats åt bostadsbyggandet.
- Den nya förskolan byggs i parken. Placeringen begränsas av befintliga ledningsdragningar under mark.
- Trollgårdens avdelning på Lingvägen 212 kan avvecklas när den nya förskolan är klar.
- Möjligheten att expandera till en större permanent förskola i Kvickentorpsskolan undersöks.
- Tillbyggnad alternativ nybyggnad vid förskolan Frida kommer att undersökas under perioden.

Förskoleområde Sköndal

Enligt kommunfullmäktiges riktlinjer för beräkning av förskoleplatser behövs 85 nya förskoleplatser för 340 nya bostäder. Under våren startar en ny förskola med uteaktivitet för barn i behov av barnomsorg kvällar, nätter och helger samt för barn med omfattande funktionsnedsättningar. Sammanlagt ca 25 platser.

Följande förskolor måste avvecklas:

- Förskolan Solbacken med två avdelningar ligger på arrenderad mark inom Stiftelsen Stora Sköndals område. Arrendeaftalet har sagts upp av Stiftelsen Stora Sköndal och förskolan måste rivs.
- Förskolan Sandslottet med två avdelningar i paviljong ligger inom Sandåkraskolans område. Utbildningsförvaltningen vill använda byggnaden för evakuering i samband med tillbyggnad av skolan.
- Förskolan Holmen med tre avdelningar ligger inom Sköndalsskolans område. Utbild-

ningsförvaltningen vill använda byggnaden för skoländamål.

- Förskolan Håven är en paviljong med två avdelningar i en före detta parklek med tillfälligt bygglov som löper ut 2015.

Följande förskolor har projekterats och/eller kommer att planeras:

- En avdelning tillkommer 2015 genom ombyggnad av den befintliga förskolan Lagunen i Sköndal i samband med att SISAB renoverar förskolans golvkonstruktion.
- Lilla Sköndal, nybyggnadsområde etapp 2, SISABs konceptförskola med sex avdelningar, inriktningsbeslut Farsta SDN maj 2012. Detaljplanen antogs i stadsbyggnadsnämnden i december 2013 och ska behandlas i kommunfullmäktige när exploateringsavtalen är klara. Klar 2016.
- Sköndalsvägen 130 där förskolan Håven i dag finns. SISAB har sökt markanvisning och ett ärende om detaljplaneändring har påbörjats. SISABs konceptförskola med sex avdelningar, inriktningsbeslut Farsta SDN april 2013.
- En tillfällig paviljong för evakuering när förskolan Lagunen byggs om kan placeras inom Stiftelsen Stora Sköndals område. Om möjligt bör paviljongen även kunna användas för evakuering i samband med att en permanent förskola byggs på Sköndalsvägen 130 istället för paviljongförskolan Håven.

Förskoleområde Centrala Farsta och Fagersjö

Den planerade nybyggnationen omfattar 469 bostäder i centrala Farsta. Enligt kommunfullmäktiges riktlinjer för behov av förskoleplatser medför de nya bostäderna ett behov av 117 nya förskoleplatser inom perioden. Det råder problem att tillgodose efterfrågan på förskoleplatser redan nu.

På längre sikt, fram till 2030, kommer centrala Farsta att förtätas med cirka 6000 nya bostäder. Det ställer krav på att samhällsservicen inklusive skolor och förskolor byggs ut i takt med det behov befolkningsökningen kommer att medföra. Förvaltningen deltar aktivt i arbetet med att utveckla Farsta till en tyngdpunkt i södra Stockholm. Ett förslag till basförskolor och komplementförskolor har tagits fram och kommer att ingå i underlaget till programmet för Tyngdpunkt Farsta.

Följande lokaler måste avvecklas eller förändras:

- Förskolan Sunnan består av en gammal förskola (två avdelningar) med renoveringsbehov och en upprustad gammal paviljong (två avdelningar). Paviljongen har tillfälligt bygglov som löper ut 2015.
- Förskolan Ejdern, fyra avdelningar paviljong med tillfälligt bygglov som löper ut 2015. Ansökan om permanent bygglov och detaljplaneändring kommer att lämnas in under 2014. Ärende till Farsta SDN innan.
- På sikt måste förskolan Kråkan också avvecklas. Kråkan är Farstas äldsta förskola belägen i en flerfamiljsfastighet.

Följande förskolor har projekterats och/eller kommer att planeras:

- Värmlandsvägen-Pepparvägen, SISABs konceptförskola med sex avdelningar, inriktningsbeslut Farsta SDN september 2011. Detaljplanearbete pågår. Klar 2016.
- Färnebogatan. Peab bygger 180 lägenheter i flerfamiljsfastigheter inom Telias område. Nämnden har anmält behov av tre till fyra avdelningars förskola i dessa hus. Peabs

planer medger endast två avdelningar i bostadsrätt. Förutsätter att fastighetsnämnden kan köpa bostadsrätten och hyra ut den som förskola till ett pris som kommunstyrelsen godkänner. Kan vara klar tidigast 2017-18. Inriktningsärende när förutsättningarna klarnar.

- Hästhagens bollplan. SISABs konceptförskola med åtta avdelningar. Inriktningsärende Farsta SDN december 2013. SISAB har ansökt om markanvisning. Detaljplan kommer att tas fram för förskolan och bostäder inom området kring Sunneplan.
- En tillfällig paviljongförskola med fyra till sex avdelningar planeras på Farsta gymnasiums skolgård i avvaktan de nya permanenta förskolorna.
- Förskolan Ejdern. Ansökan om permanent bygglov alternativt nybyggnation kommer att lämnas in under 2014. Ärende till Farsta SDN innan.
- Om möjligt kommer förskolan på Kvickentorpsskolan att utökas med ytterligare tre till fem avdelningar.
- Förskolan Ekeberga, tre avdelningar och en avdelning paviljong, måste rivas för att lämna plats för en SISABs konceptförskola med åtta avdelningar i samband med att Farsta sjukhem rivs och nya bostäder byggs inom området. Inriktningsärende till SDN under 2014-15.

Förskoleområdet Farsta Strand

I Farsta Strand planeras 50 nya bostäder byggas under perioden. Detta kommer att kräva ett tillskott med en ny avdelning. Men det är svårt att fylla behovet redan i dag och det är svårt att hitta lämpliga lokaler för ombyggnad. En ny förskola med två avdelningar startar i april 2014 i ombyggda kontorslokaler på Nordmarksvägen.

Under perioden måste planering göras för att:

- Ersätta förskolan i Magelungsskolans lokaler.
- Planera en ny förskola med tre till fyra avdelningar i samband med att Familjebostäder bygger nya bostäder vid Brunskogsbackens gamla centrum.
- Planera rivning av förskolan Guldgruvan med tre avdelningar på Ekshäradsgatan och en ny SISAB konceptförskola med sex avdelningar.
- På längre sikt kan en ny förskola planeras längst ned på Nordmarksvägen.

Äldreomsorgen

Farsta vård- och omsorgsboende bedriver sin verksamhet för 66 personer i hus B i före detta Farsta sjukhem. Lokalerna fyller inte Arbetsmiljöverkets krav på vård- och omsorgsboenden. Nuvarande hyresavtal löper ut 2015-09-30. Avtalet kan förlängas i kortare perioder tills byggnaden ska rivas för att bereda plats för bostadsbebyggelse. Det är inte möjligt att avveckla boendeplatserna. Ett alternativ som kan ersätta platserna måste hittas.

En dialog om framtida inriktning, renovering och ombyggnad av Edö äldreboende pågår.

Hemtjänstverksamheten är organiserad i en enhet med lokaler på Nykroppagatan i Centrala Farsta och Gubbängstorget i Gubbängen.

All biståndsbedömd dagverksamhet bedrivs på Edö för ett utökat samarbete och bättre lokalutnyttjande.

Öppna mötesplatser för seniorer finns i aktivitetshuset Tuben i Farsta Centrum och i 49:an i Fagersjö.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning inkl. socialpsykiatri

Enligt kommunfullmäktiges beslut ska utbyggnadstakten av bostäder för personer med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar öka. Stadsdelsnämnderna ska vidta åtgärder för att klara årsmålet om 100 nya bostäder varje år. De flesta nya bostäder i Stockholm byggs i flerfamiljshus. Men inom målgruppen för kommunfullmäktiges beslut finns även ett stort antal människor som behöver en mer avskild boendeform. Många av dessa kan på grund av sina funktionsnedsättningar idag inte beredas bostad i Stockholm utan hänvisas till andra delar av landet långt från sin egen familj.

Farsta stadsdelsnämnd har beslutat att pröva möjligheten att bygga en till två friliggande gruppboendestäder med inriktning för gruppen med svår autism och andra funktionsstörningar som innebär svårighet att bo i flerfamiljshus. En tomt för detta kommer att sökas genom exploateringskontoret. Förvaltningen kommer även att undersöka möjligheten av att bygga dessa gruppboendestäder inom Stiftelsen Stora Sköndals område.

En gruppboendestad med sex lägenheter (LSS) planeras i Hökarängen i flerfamiljshus som Peab bygger. Genomförandebeslut av kommunstyrelsens ekonomiutskott februari 2013. Klar 2015.

En gruppboendestad med sex lägenheter (LSS) planeras i Stora Sköndal etapp två i flerfamiljshus som Skanska bygger. Planering pågår.

Intresse har anmälts för tio insprängda lägenheter som serviceboendestäder (LSS) på Grycksbovägen i Svedmyra.

För gruppen med psykisk funktionsnedsättning behövs fler boenden som alternativ till boende på Hem för vård och boende (HVB). Förvaltningen kommer att anmäla intresse för ett antal lägenheter i det planerade bostadsbygget vid Larsboda strand (Drevviken) där minst 350 lägenheter ska inrymmas. Det är oklart om lägenheterna blir inflyttningsklara inom planperioden.

5.5 Kostnadsutveckling

Förskola

Förskolornas hyreskostnad uppgår till cirka 36 mnkr under 2014. Utbyggnaden av förskoleverksamheten kommer att innebära en ökad hyreskostnad på cirka 20 mnkr under perioden.

Äldreomsorg

Lokalkostnaden inom äldreomsorgen kommer att uppgå till cirka 37 mnkr under 2013. Av detta utgör cirka 15 mnkr nettohyreskostnaden för stadsdelsnämnden och cirka 22 mnkr är hyresinkomst för andrahandsuthyrningen.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning inkl. socialpsykiatri

De nya gruppboendestäderna som planeras kommer att innebära en årlig kostnadsökning för stadsdelsnämnden på cirka 1 mnkr.

5.6 Effektiviseringsmöjligheter

Administrativa lokaler

Alla förvaltningar har fått i uppdrag att redovisa arbetet för att effektivisera de administrativa

lokalerna.

Genom byte av förvaltningslokaler 2008 avvecklades lokaler i Gubbängen och Farsta Centrum. Administration, individ- och familjeomsorg samt biståndsbedömning flyttade till gemensamma lokaler. Flytten innebar minskade lokalytor med knappt 24 procent, från 5102 till 3900 kvm. En effektivisering av de administrativa lokalerna har således redan gjorts även om ytterligare 400 kvm kontorsyta har tillkommit senare. I lokalerna finns också reception och besöksrum, sammanträdesrum, bland annat ett större som kan användas för utbildningar och konferenser, samt personalutrymmen och matsal.

Av de ca 200 personerna som arbetar i dessa 4300 kvm lokaler är 35 personer att betrakta som administratörer. De flesta med administrativa arbetsuppgifter delar rum eller har mycket små arbetsrum. De fackliga organisationerna har en egen lokal på 81 kvm för 5-6 personer med facklig tid.

Under 2015 flyttar socialförvaltningen och äldreförvaltningen till lokaler i samma fastighet i Farsta centrum som stadsdelsförvaltningen har lokaler i. I samband med detta lämnar förvaltningen en lokal om cirka 400 kvm och administratörerna kommer att flytta ihop i rum för två eller tre personer. Sammanträdesrum och matsal byggs om till arbetsrum. På så sätt skapas ytterligare cirka 10 arbetsplatser. Detta innebär en effektivisering av arbetsyta för förvaltningens administratörer. Det är även möjligt att bygga om till kontorslandskap för de 35 personer som arbetar med administrativa arbetsuppgifter. Men ombyggnadskostnaden skulle medföra hyresökning.

De inflyttande förvaltningarna kommer att samnuttna befintlig reception och ha ett gemensamt vaknasteri. Gemensam matsal med de inflyttande förvaltningarna och Jobbtorg Stockholm iordningställs. Vidare inrättas en gemensam avdelning för konferenser och sammanträden.

Detta kommer tyvärr inte att minska förvaltningens lokalkostnader. Det finns risk för en mindre ökning.

5.7 Övrigt

Förvaltningens samtliga verksamheter arbetar aktivt för bättre lokalsamordning och avveckling av lokaler som inte behövs. Detta är ett led i förvaltningens effektiviseringsarbete.